

УДК 82.091

DOI <https://doi.org/10.32782/folium/2023.3.9>

АВТОРСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ АНТИУТОПІЇ «1984» ДЖОРДЖА ОРВЕЛЛА: ПРАГМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Світлана Кобута

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов і перекладу

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ORCID: 0000-0003-3526-077X

svitlana.kobuta@pnu.edu.ua

Іванна Девдюк

доктор філологічних наук, доцент,

професор кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ORCID: 0000-0003-3435-4694

ivanna.devdiuk@pnu.edu.ua

Ключові слова: Джордж Орвелл, прагматика, переклад, калькування, транскрибування, функціональний еквівалент, графічні та лексичні стилістичні засоби, капіталізація, імплікація.

Літературна прагматика – відносно нова галузь науки на стику літератури та філології. Зазвичай вона стосується сфери імпліцитного значення, чи то свідомо прихованого автором, чи знайденого завзятим читачем. Доведено, що стилістичні прийоми забезпечують повніше розуміння літературного бекграунду, персонажів, а також передають авторське ставлення до рис характеру. Головною метою цього дослідження є порівняння двох україномовних версій антиутопії «1984» Джорджа Орвелла з точки зору перекладу неологізмів.

Всі неологізми автора в романі можна розділити на 4 категорії відповідно до їх характерних ознак та/або ролі в тексті. Кожна категорія аналізується з точки зору переважаючих методів перекладу, а саме транслітерації, словесного перекладу, калькування та транскреції на основі компонентного аналізу. Двома найразючіше відмінними методами є використання іноземних включень (в основному слів або словосполучень з оригінального тексту) з подальшим перекладом-роз'ясненням (В. Стельмах) та перекладом шляхом упущення та компенсації власними прикладами (Б. Носенок). Ці методи або додають до імпліцитного шару інформації, яку отримує читач, або позбавляють його.

Серед найбільш характерних відмінностей способів перекладу неологізмів слід виокремити використання різних графічних стилістичних засобів (написання тексту курсивом, капіталізація, використання дужок та лапок). Доводиться, що надмірне використання капіталізації може завдати шкоди прагматичному значенню неологізмів, оскільки воно, так би мовити, зрівнює різні категорії між собою. Важливо зауважити, що вибір конкретного способу перекладу ключових понять та цитат з оригінального тексту може призвести до принципових змін у сприйнятті читачем антиутопії та її основних ідей.

AUTHOR'S NEOLOGISMS IN GEORGE ORWELL'S DYSTOPIA "1984": PRAGMATICS OF THE TRANSLATIONS

Svitlana Kobuta

PhD in Linguistics,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Translation

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Ivanna Devdiuk

Doctor of Linguistics, Associate Professor,

Professor at the Department of World Literature and Comparative Literature

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Key words: *George Orwell, pragmatics, translation, calquing, transliteration, functional equivalent, graphic and lexical stylistic devices, capitalization, implication.*

Literary pragmatics has been a relatively new field of study on the crossroads of literature and philology. It usually deals with the realm of implicit meaning, either consciously hidden by the author or found by a zealous reader. It has been proven that stylistic devices provide a fuller understanding of literary settings, characters, they also convey author's attitude to character traits. In this paper, the main objective of the research is to compare two Ukrainian versions of dystopia "1984" by George Orwell in terms of translation of neologisms.

All the author's neologisms in the novel are subdivided into 4 categories according to their characteristic features and/or role in the text. Each category is analysed in terms of prevailing methods of translation, namely transliteration, verbal translation, calquing and transcreation on the basis of componential analyses. The two distinctive methods that do not overlap are the usage of foreign inclusions (basically words or word combinations from the original text) with further translation-explanation (V. Stelmakh) and translation by omission and compensation with one's own examples (B. Nosenok). These methods do either add to the implicit layer of information the reader gets or deprive them of it.

Among the most distinctive differences between the ways of handling neologisms one should single out the usage of different graphic stylistic devices (writing text in italics, capitalization, use of brackets, and quotation marks). It has been proven that the excessive use of capitalization can do harm to the pragmatic meaning behind neologisms as it so-to-speak equalises different categories of neologisms. Another important thing is the fact that choosing a particular way to handle the key concepts and quotes from the original text can lead to fundamental changes in the reader's perception of the dystopia and its principal ideas.

Вступ. Галузь літературної прагматики є відносно молодого і розкриває навіть класичні літературні роботи по-новому, шукаючи в них приховані інформаційні шари. По своїй суті прагматика є частиною лінгвістики, що вивчає значення у безпосередньому контексті. Її завданням є інтерпретація усного чи письмового тексту з урахуванням імпліцитної інформації. Подібно до літературознавства літературна прагматика розглядає питання на рівні «автор – твір – читач». Вона допомагає декодувати текст, спираючись на ймовірні авторські інтенції, враховуючи розставлені акценти та вибір виражальних засобів.

Ця стаття розглядає роль і місце стилістичних засобів у художньому творі в контексті

літературної прагматики та перекладу. Попередні розвідки на тему прагматичних функцій стилістичних засобів мали на меті аналіз авторського мовлення в описі на характеристиці головних та другорядних (Kobuta, 2022) персонажів, а також літературного портрета головних героїв за допомогою стилістики діалогічного (Кобута, 2022) та монологічного мовлення. Спираючись на рівень «автор – твір – читач», літературна прагматика пропонує трактування тексту з урахуванням прихованої інформації.

Порівняльний аналіз використання та прагматичних функцій стилістичних засобів як носіїв імпліцитної інформації дозволяє стверджувати, що граматичні, лексичні та графічні стилістичні

засоби не лише слугують засобами творення авторського ідіостилу, але також виступають надійним джерелом додаткової інформації. Як раніше зазначалося, стилістичні фігури у діалогах допомагають зрозуміти спосіб мислення і характери головних героїв. Фонетичні та графічні стилістичні засоби найчастіше вказують на соціальне походження мовця, іноді на його емоційний стан та особливості мовлення. Лексичні стилістичні засоби не лише збагачують мову персонажа, але й дозволяють судити про широту його кругозору, глибину знань, ерудицію, образність мислення, належність до певної вікової групи, епохи тощо (Кобута, 2022).

Основною прагматичною функцією стилістичних засобів у авторському мовленні є передача ставлення автора до висловлюваного, а також формування відповідного сприйняття тексту на рівні комунікації «автор – читач». Аналіз вживання графічних, синтаксичних та лексичних стилістичних фігур дозволяє проникнути в логіку автора та побачити ситуацію його очима, що дозволяє краще зрозуміти як основну ідею твору, так і його персонажів (Кобута, 2020). Прагматичне прочитання тексту стимулює мислення читача, змішує його задуматись над глибшою інтерпретацією тексту.

Наступним логічним кроком дослідження літературного аналізу та принципів прагматики є вихід за традиційні межі їх застосування. Зокрема, метою розвідки є зіставний аналіз перекладу авторських неологізмів антиутопії Джорджа Орвелла «1984» та застосування прагматичного підходу до їх порівняння.

Виклад основного матеріалу. До 2014 року на вітчизняному книжковому ринку не існувало офіційного україномовного перекладу антиутопії «1984», як, зрештою, і решти творів Джорджа Орвелла, окрім «Колгоспу тварин» («Animal Farm»). Читачі переважно послуговувалися російськомовними текстами та онлайн-перекладами цього твору. У 2015 та 2016 роках в українському літературному просторі з'явилися україномовні переклади не лише двох вищевказаних творів, але решти романів Джорджа Орвелла. Втім на цьому інтерес до творчості британського автора не згас. У 2021 та 2022 ще два видавництва запропонували власні варіанти української версії «1984» за перекладами Б. Носенок (Орвелл, 2021) та В. Стельмаха (Орвелл, 2022) відповідно.

З точки зору стилістики та лексики антиутопія Джорджа Орвелла вирізняється серед інших творів подібного гатунку стриманою стилістикою, покликаною створити правдоподібне середовище для функціонування своїх персонажів в умовах тотального контролю, а також цілим набором авторських неологізмів та оказіоналізмів, частина з яких вийшла далеко за межі твору. Як уже зазначалося, основним завданням цієї розвідки є порівняння перекладів неологізмів антиутопії, а також їх аналіз з урахуванням імпліцитної інформації.

Неологізми «1984» можна умовно поділити на кілька категорій. Насамперед варто виокремити термінологію, пов'язану із державним апаратом та його керівними органами. Сюди переважно відносять слова та словосполучення, котрі існують у стандартній англійській мові, але набувають особливого прагматичного та стилістичного значення в контексті твору.

Оригінал (Orwell, 1977)	Пер. В'ячеслава Стельмаха (Орвелл, 2022)	Пер. Богдани Носенок (Орвелл, 2021)
<i>Minitrue / minitruthful / ministry of truth</i>	<i>Minitrue / minitruthful / ministry of truth</i> (Мінправ / міністерство правди)	МІНПРАВДИ / МІНПРАВЕДНИЙ
<i>Minipax / minipeaceful / Ministry of Peace i.e. Ministry of War</i>	<i>Minipax</i> (Мінмир/ Міністерство миру)	МІНІМИР / МІНІМИРНИЙ
<i>Miniluv / minilovely / Ministry of Love</i>	<i>Miniluv</i> (Мінлюб/ Міністерство любові)	МІНІЛЮБОВІ / МІНІЛЮБНИЙ
<i>Record department / recdep</i>	Відділ документації / Доквід	Відділ документації / ВІДДОК
<i>Fiction department / ficdep</i>	Відділ літератури / Літвід	Відділ літератури / ВІДЛІТ
<i>Ministry of Plenty</i>	<i>Ministry of Plenty</i> (Міндост / Міністерство достатку)	Мінімаса
<i>Teleprigrams department / teledep</i>	Відділ Телепрограм / Телевід	Відділ телепрограм / ТЕЛЕВІД
<i>Junior Anti-Sex League</i>	Юнацька антистатева ліга	Молодіжна Анти-статева Ліга
<i>Inner Party</i>	Внутрішня партія	Внутрішня Партія
<i>Brotherhood</i>	Братство	Братство
<i>Outer Party</i>	Зовнішня партія	Зовнішня Партія
<i>Pornosec</i>	Порносек	порносек
<i>Thinkpol (thought police)</i>	Думкопол, тобто Поліція думок	ПОЛДУМ

Більшість понять цієї групи самі по собі вже є носіями глибокого прагматичного посилу – речі не слід сприймати такими, як вони є. Зокрема, назви міністерств є оксюморонами із врахуванням їхньої реальної діяльності. *Ministry of Truth, Ministry of Peace, Ministry of Love, Ministry of Plenty* слід читати як “*Ministry of Lies, Ministry of War, Ministry of Hate, Ministry of Lack*”. Перекладачі переважно послуговуються дослівним перекладом та калькуванням, щоб відтворити ці неологізми. Втім В. Стельмах поруч з перекладом подає назви оригінальною мовою, а також покладається на курсив, щоб виокремити ці слова та поняття із загалу (як і в оригіналі антиутопії), тоді як Б. Носенок покладається лише на українську та на капіталізацію. Графічно переклад В. Стельмаха ближчий до англійського варіанту, який використовує курсив, щоб підкреслити новизну наведених понять,

продемонструвати, що вони хоч і є інтегральною частиною мови та світу персонажів, але не є її природними утвореннями. У порівнянні комбінації оригінальних та перекладених назв додають прагматичного значення і створюють ефект «чужого тексту і чужої реальності». Капіталізація у перекладі Б. Носенка виглядає агресивніше порівняно з курсивом, слова «вибиваються» з речень, неначе їм там не місце.

Окремої уваги заслуговують слова та слогани, що пояснюють спосіб «промивання мізків» населення та демонструють парадоксальність тоталітаристських висновків. Як і в попередній групі, ці авторські неологізми переважно є новотворами лише з точки зору сполучуваності слів та особливостей їх написання, окрім кількох очевидних новотворів, котрі з’явилися за допомогою блендінгу.

Оригінал (Orwell, 1977)	Пер. В’ячеслава Стельмаха (Орвелл, 2022)	Пер. Богдани Носенко (Орвелл, 2021)
<i>Newspeak</i>	новоговір	новомова
<i>Ingsoc (English socialism)</i>	Ангсоц (англійський соціалізм)	АНГСОЦ (англійський соціалізм)
<i>Oldspeak (Standard English)</i>	Староговір (звичайна англійська)	Старомова (сучасна літературна мова)
<i>Big Brother Is Watching You</i>	СТАРШИЙ БРАТ СТЕЖИТЬ ЗА ТОБОЮ	СТАРШИЙ БРАТ НАГЛЯДАЄ ЗА ТОБОЮ
<i>WAR IS PEACE</i>	ВІЙНА – ЦЕ МИР	ВІЙНА – ЦЕ МИР
<i>FREEDOM IS SLAVERY</i>	СВОБОДА – ЦЕ РАБСТВО	СВОБОДА – ЦЕ РАБСТВО
<i>IGNORANCE IS STRENGTH</i>	НЕВІДАННЯ – ЦЕ СИЛА	НЕВІГЛАСТВО – ЦЕ СИЛА
<i>proles</i>	проли	проли
<i>Neo-Bolshevism</i>	необільшовизм	необільшовизм
<i>Deathworship</i>	смертепоклонство	«культ смерті»
<i>Obliteration of Self</i>	«знищення свого «я»	«стирання особистості»
<i>Floating Fortresses</i>	Плавучі фортеці	Плавучі Фортеці
<i>Hate Week</i>	Тиждень ненависті	Тиждень Ненависті
<i>Victory Mansions</i>	будинки «Перемога»	Дім Перемоги
<i>Two Minutes Hate</i>	Двохвилинка ненависті	Дві Хвилини Ненависті
<i>Telescreen</i>	телеекран	телеекран
<i>Physical Jerks</i>	Фіззарядка	фіззарядка
<i>Airstrip One</i>	Перша Злітна Смуга	Перша Злітна Смуга/ Злітна Смуга I
<i>Nazi</i>	нацизм	НАЦИСТ
<i>Gestapo</i>	Гестапо	ГЕСТАПО
<i>Comintern</i>	Комінтерн	КОМІНТЕРН
<i>doublethink</i>	дводумство	ДВОМИСЛЕННЯ
<i>unperson</i>	неособа	не-персони

У перекладах цієї категорії неологізмів спостерігаємо подібну комбінацію графічних стилістичних засобів, яку вже описано вище. При цьому повна чи часткова капіталізація певних понять у перекладі Б. Носенка «зрівнює» неологізми різного характеру, тому, зокрема, написані великими

літерами слогани менше впадають у вічі читачеві, ба навіть «губляться» серед інших мовних нововведень. У перекладі В. Стельмаха слогани не лише капіталізовані, але й виділені жирним. З точки зору прагматики вони – чи не найважливіші слова антиутопії, адже на них основний

візуальний акцент. Також в обох перекладах помічаємо використання лапок у випадках, коли треба «представити» якесь незвичне поняття; порівняно з курсивом та капіталізацією мовою оригіналу написання з маленької букви «нормалізує» наведені поняття, послаблює їх ефект.

На нашу думку, особливої уваги заслуговує зіставлення перекладів гасел Океанії. Вибір перекладачів різних слів для передачі “*Big Brother Is Watching You*” та “*IGNORANCE IS STRENGTH*” створив різний прагматичний контекст для читачів. Слід зауважити, що англійське “to watch someone” має значення як «стежити», так і «доглядати», що дає підставу говорити про контекстуальний іронічний каламбур Джорджа Орвелла. В. Стельмах та Б. Носенок передали лише по

одному значенню відповідно: «**СТАРШИЙ БРАТ СТЕЖИТЬ ЗА ТОБОЮ**» та «**СТАРШИЙ БРАТ НАГЛЯДАЄ ЗА ТОБОЮ**». У результаті гри слів втрачено, перший переклад експліцитно погрожує, другий оманливо заспокоює. В перекладі слова “*IGNORANCE*” також спостерігаємо розбіжність, що тягне за собою прагматичні зміни на рівні інтерпретації «текст-читач»: «**НЕВІДАННЯ**» є ширшим поняттям, ніж «**НЕВІГЛАСТВО**», одне не завжди дорівнює іншому. Англійський же оригінал легко поєднує обидва значення.

Наступною категорією є авторські неологізми та okazіоналізми, які не лише описують нові поняття та звужують старі, але і створюють особливу атмосферу твору.

Оригінал (Orwell, 1977)	Пер. В'ячеслава Стельмаха (Орвелл, 2022)	Пер. Богдани Носенок (Орвелл, 2021)
<i>goodthink</i>	<i>goodthink</i> (добродумство)	ДОБРОМИСЛЕННЯ
<i>crimethink (thoughtcrime)</i>	<i>crimethink (thoughtcrime)</i> (злочиндумство, також думкозлочин)	МИСЛЕЗЛОЧИН
<i>Oldthinkers unbellyfeel Ingsoc</i>	<i>Oldthinkers unbellyfeel Ingsoc</i> (Стародумці ненутрочують ангсоц)	СТАРОМИСЛИ НЕСИЛАЧУТТЯ АНГСОЦу
<i>sexcrime (sexual immorality)</i>	<i>sexcrime (sexual immorality)</i> (статезлочин)	СТАТЗЛОЧИН (статева аморальність)
<i>goodsex (chastity)</i>	<i>goodsex</i> (добро стать)	ДОБРОСТАТ (цнотливість)
<i>joycamp (forced-labor camp)</i>	<i>joycamp</i> (щастя табір)	ТАБРАД (табір радості, тобто каторжний табір)
<i>prolefeed</i>	пролоїдло	РОБОКОРМ
<i>Inprecorr</i>	Інпрекор	—
<i>Agitprop</i>	Агітпроп	АГІТПРОП
<i>duckspeak</i>	<i>duckspeak</i> (качкомовити)	ЖАБОМОВ
<i>doubleplusgood duckspeaker</i>	плюсплюхороший качкомовець	ДУБЛЬПЛЮС ДОБРОМИСЛЕННИЙ ЖАБОМОВ
<i>good-thinkful</i>	правомірний (добродумний)	ДОБРОМИСЛЕННИЙ
<i>speakwrite</i>	<i>speakwrite</i> (мовописець)	СЛОВОПИС, РАБДЕНЬ
<i>blackwhite</i>	«чорнобілий»	БІЛО-ЧОРНИЙ
<i>crimestop</i>	«злочинспин»	ЗЛОЧИН-СТОП

У цій категорії обидва перекладачі переважно вдаються до повного чи часткового калькування як основного способу передачі неологізмів (окрім кількох випадків транслітерації). Основною відмінністю є використання постійної капіталізації у варіанті Б. Носенок, тоді як В. Стельмах експлуатує форму «оригінал курсивом + переклад-пояснення звичайним текстом» без жодних інших графічних стилістичних засобів. У результаті для україномовного читача новотвори в перекладі В. Стельмаха виглядають чимось звичним,

органічною частиною тексту поряд з іншомовним вкрапленням з мови оригіналу. Окремо варто відзначити, що Б. Носенок вдається до упускань авторських неологізмів та заміни їх на власні okazіоналізми.

До останньої групи новотворів та okazіоналізмів відносимо слова із порушеною граматикою чи зміненими лексичними особливостями, пояснення особливостей їх вживання та приклади наведені Джорджем Орвеллом у Додатку «Принципи Новомови» (The Principles of Newspeak).

Оригінал (Orwell, 1977)	Пер. В'ячеслава Стельмаха (Орвелл, 2022)	Пер. Богдани Носенок (Орвелл, 2021)
The word <i>free</i> still existed in Newspeak, but it could only be used in such statements as “ <i>This dog is free from lice</i> ” or “ <i>This field is free from weeds</i> ”.	Слово <i>free</i> («вільний») і досі існувало у новоговорі, але вживали його лише в реченнях на кшталт «Цей собака вільний від бліх» чи «Це поле вільне від бур'янів»	Слово «вільний» в Новомові залишилося, але його можна використовувати лише в таких висловлюваннях, як «вільні чоботи», «туалет вільний»
The word <i>thought</i> , for example, did not exist in in Newspeak. Its place was taken by <i>think</i> , which did duty for both noun and verb.	У новоговорі, скажімо, вже не було слова <i>thought</i> (думка). На його місце стало слово <i>think</i> , що zarazом слугувало й іменником, і дієсловом.	Слово ДУМКИ, наприклад, не існувало в Новомові. Його місце зайняло ДУМАННЯ, яке слугувало як для позначення іменника, так і дієслова.
There was, for example, no such word as <i>cut</i> , its meaning being sufficiently covered by the noun-verb <i>knife</i> .	Скажімо, у новоговорі не залишилося слова <i>cut</i> (різати), оскільки його значення цілком покривалося іменником-дієсловом <i>knife</i> (ніж).	Наприклад, не було такого слова, як РІЗАТИ, його значення було достатньо охоплено іменником-дієсловом НОЖИННЯ.
Thus, for example, <i>speedful</i> meant “rapid” and <i>speedwise</i> meant “quickly”.	Так, наприклад, означало <i>speedful</i> «швидкий», а <i>speedwise</i> означало «швидко» (від слова <i>speed</i> – швидкість)	Так, наприклад, СУПЕРШВИДКІСТЬ означало «пришвидшений», а ШВИДКІСТНІСТЬ – «швидко».
The word <i>well</i> , for example, was replaced by <i>goodwise</i> .	Скажімо, слово <i>well</i> (добре) було замінено на <i>goodwise</i> .	Наприклад, слово ДОБРО замінено на ДОБРОСТНІСТЬ.
<i>Plus-</i>	Plus – (плюс-)	-ПЛЮС
<i>Doubleplus-</i>	Doubleplus- (плюс плюс-)	-ДУБЛЬПЛЮС
<i>Uncold</i> meant “warm”	Uncold (нехолодний)	НЕ-ХОЛОДНИЙ
<i>Pluscold</i> and <i>doublecold</i> – “very cold”, “superlatively cold”	Pluscold (плюсхолодний) – дуже холодний Doubleplus (плюсплюсхолодний) – надзвичайно холодний	ПЛЮС-ХОЛОДНИЙ, ДУБЛЬПЛЮС-ХОЛОДНИЙ
<i>Unlight</i>	несвітлий	СВІТЛИЙ
<i>Undark</i>	нетемний	НЕ-ТЕМНИЙ
<i>Stealed</i>	Stealed (stole stolen)	КРАДИ – ВИКРАДЕНИЙ
<i>Thinked</i>	Thinked (thought)	ДУМАТИ – ДУМАНИЙ
<i>Mans</i>	Mans (a не Men)	ЛЮДИ
<i>Oxes</i>	Oxes (a не Oxen)	БИКИ
<i>Lifes</i>	Lifes (a не Lives)	ЖИТТІ
<i>Good, gooder, goodest</i> , irregular forms and more, the most formation being suppressed	Good, gooder, goodest (хороший – хорошіший – найхорошіший) замість good – better – the best (хороший – ліпший – найліпший), натомість усі нерегулярні форми й аналітичні конструкції з <i>more</i> і <i>most</i> (більш, найбільш) було витіснено	Порівняння прикметників незмінно проводилося додаванням –ШИЙ, –НАЙ (ДОБРИЙ –ДОБРИШИЙ – НАЙДОБРИШИЙ), неправильні ж форми скасовувалися (НИЖЧИЙ, ВУЖЧИЙ тощо)
<i>Big Brother is ungood</i>	Старший Брат – нехороший	СТАРШИЙ БРАТ ПОГАННИЙ
<i>All mans are equal</i>	Усі люди рівні	ВСІ ЛЮДИ РІВНІ
<i>bb speech malreported africa rectify</i>	сб промова хибо заява Африка виправити	б.б. промова неправильне повідомлення африка уточнити
<i>reporting bb dayorder doubleplusungood refs unpersons rewrite fullwise upsub antefilling</i>	звіт сб злов дня плюсплюснедобре згадка не осіб переписати повністю нагору доархівно	повідомлення порядку денного переписати крізь наверх до підшивки / виклад порядок денний уточнити не персони усунути
<i>mini plenty malquoted chocolate rectify</i>	міндост хибо заява шоколад виправити	заяв мінімаса помилка шоколад уточнити

Зіставлення та порівняння такої групи цитат демонструє, що В. Стельмах зумів точніше та правильніше передати ідеї Джорджа Орвелла, зокрема за допомогою пояснень та додаткового графічного виділення «проблемних» слів. Деталізоване пояснення не залишає багато місця для імпліцитної інформації, втім повністю передає суть оригіналу та гармоніює із загальним підходом перекладача до графічного виокремлення неологізмів чи навпаки повної відсутності додаткових виділень. Натомість Б. Носенок ігнорує частину граматичних змін, знову ж таки капіталізує приклади, але у читача можуть виникнути логічні запитання: чому те чи інше слово вважається порушенням. Окремо слід відзначити усування та заміну частини оригінальних прикладів на перекладацькі, які додають мало цінності чи додаткової інформації з точки зору прагматичного контексту.

Висновки. Порівняння особливостей перекладу авторських неологізмів «1984» Джорджа Орвелла в запропонованих варіантах В. Стельмаха та Б. Носенка демонструє два різних підходи до виокремлення їх у тексті антиутопії. Зокрема, в контексті прагматики капіталізація всіх новостворів стирає межі між словами різного ґатунку, тоді як дотримання чергування курсиву, капіталізації та розділових знаків (лапки, дужки) залишають більше простору для маневрів та уяви на паралелі «текст – читач».

Виділення неологізмів курсивом у контексті антиутопії (як це зроблено в англomовному виданні) дає читачеві змогу розглядати виокремлені слова як невід’ємну частину нової мовної реальності, на якій автор ненав’язливо зосереджує увагу. Натомість постійна капіталізація виглядає агресивно, неначе автор змушує читача бачити і запам’ятовувати нові слова. Відповідно, графічні стилістичні засоби допомагають створювати особливу атмосферу прочитання роману

в обох випадках. Перекладачі послуговуються тим самим набором перекладацьких засобів та методів, зокрема, таких як калька, дослівний переклад, транслітерація, творчий переклад на основі компонентного аналізу, а також іншомовне вкраплення у комбінації з перекладом-поясненням (В. Стельмах), що сприяє прочитанню тексту як «чужого», та усування і компенсація власними прикладами (Б. Носенок). Окремої уваги заслуговує перекладацький вибір способу перекладу ключових понять та «крилатих фраз» антиутопії, адже завдяки цим відмінностям читачі отримують різні посили, а отже, їхні висновки та інтерпретації можуть бути протилежними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кобута С.С. Прагматичні функції стилістичних засобів в діалогічному мовленні героїв роману Річарда Олдінгтона «Death of a Hero». *Pomiedzy. Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe*. Том 4. Випуск 1, 2022.
2. Кобута С.С. Прагматичні функції стилістичних засобів у авторських відступів у романі Річарда Олдінгтона «Смерть героя». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Випуск 9 (77). 2020. С. 181–184.
3. Орвелл Дж. 1984 / пер. з англ. Б. Носенок. Харків : Фоліо, 2021. 318 с.
4. Орвелл Дж. 1984 / пер. з англ. В. Стельмаха. Київ : Букшєф, 2022. 368 с.
5. Kobuta S. Pragmatic functions of the stylistic devices in the author's characteristics of the supporting characters in "Death of a Hero" by Richard Aldington. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. Vol. 9. No. 2 (2022). P. 53–61.
6. Orwell G. 1984. New York : A Signet Classic, 1977. 272 p.